

Spis treści

Wprowadzenie	13
Cel i zakres pracy	15
Metody badań	19
Miasto w cieniu twierdzy (1747–1815). Polityczne, gospodarcze i społeczne znaczenie twierdzy dla miasta i mieszkańców	21
Rozdział 1	
Samorząd miejski po reformach ustrojowych Steina i Hardenberga i jego sytuacja prawna w warunkach twierdzy świdnickiej	39
1.1 Rozwój samorządu miejskiego w okresie panowania pruskiego (1741–1808)	39
1.2 Struktura i kompetencje organów samorządowych po 1808 r.	47
1.2.1 Reforma administracyjna w Prusach. Ordynacje miejskie z 1808 r. i 1853 r.	47
1.2.2 Procedura przyjęcia i realizacja postanowień ordynacji miejskiej z 1808 r. przez samorząd Świdnicy	65
1.2.2.1 Pierwsze wybory członków rady miejskiej i magistratu	65
1.2.2.2 Pierwsze posiedzenie rady miejskiej i magistratu Świdnicy	69
1.2.2.3 Kwestia jawności obrad kolegialnych organów samorządu miejskiego	71
Rozdział 2	
Działalność organów samorządowych Świdnicy i ich wpływ na kształt polityki lokalnej	79
2.1 Realizacja polityki miejskiej w latach 1815–1870	79
2.2 Gospodarka miejska. Przychody i wydatki budżetowe	95

2.3 Inwestycje miejskie	112
2.3.1 Ulice i drogi	113
2.3.2 Wodociągi	117
2.3.3 Kolej żelazna	120
2.3.4 Oświetlenie ulic i placów	127
2.3.5 Gazownia miejska	130
2.3.6 Obiekty użyteczności publicznej	134
2.3.6.1 Siedziba rady miejskiej	134
2.3.6.2 Gimnazjum	137
2.3.6.3 Teatr miejski	139
2.3.6.4 Dom strzelecki	142
Rozdział 3	
Możliwości terytorialnego rozwoju twierdzy świdnickiej	147
3.1 Odrębność śródmieścia	147
3.2 W kleszczach umocnień. Przedmieścia Świdnicy	172
3.2.1 Przedmieście Wrocławskie i Dolne	187
3.2.2 Nowe Miasto	204
3.2.3 Przedmieście Strzegomskie i Kościelne	218
3.2.4 Przedmieście Kleczkowskie	231
Rozdział 4	
Statystyki ludnościowe i miejska stratygrafia	237
4.1 Populacja mieszkańców Świdnicy i czynniki ją kształtujące	237
4.2 Struktura społeczna miasta w latach 1815–1866	250
4.2.1 Charakterystyka, liczebność i rozmieszczenie ludności ubogiej w Świdnicy	254
4.2.2 Społeczność świdnickiego garnizonu	258
Rozdział 5	
Struktura wyznaniowa mieszkańców	269
5.1 Ewangelicy	270
5.2 Katolicy	271
5.3 Żydzi	276
5.4 Dysydenci	283
Rozdział 6	
Szkolnictwo i oświata	295
6.1 Szkolnictwo na Śląsku na przełomie XVIII i XIX wieku. Model oświeceniowy kształcenia	295
6.1.1 Szkoły publiczne – państwowe i miejskie	298
6.1.2 Szkoły prywatne i placówki szkolno-wychowawcze	303

Rozdział 7

Problem opieki społecznej. Udział prowincji, miasta i prywatnej dobroczynności	311
7.1 Rozwój form pomocy społecznej od czasów fryderycjańskich (1747 r.) do poł. XIX w.	311
7.2 Publiczne i prywatne rozwiązania w dziedzinie opieki społecznej w mieście	315
7.2.1 Instytucje państwowe	316
7.2.1.1 Prowincjonalny dom korekcyjny	316
7.2.2 Instytucje samorządowe	320
7.2.2.1 Miejski przytułek, dom pracy przymusowej	321
7.2.2.2 Szpital dla ubogich	324
7.2.2.3 Dom starców	327
7.2.3 Instytucje prywatne	328
7.2.3.1 Prywatny instytut pomocy ubogim	329
7.2.3.2 Ochronka	332
7.2.4 Formy pomocowe dla rzemieślników i robotników	334
7.2.4.1 Instytut Wzajemnej Pomocy Mieszczan Rzemieślników	334
7.2.4.2 Robotnicza Kasa Oszczędnościowa	335
7.2.4.3 Biuro pośrednictwa pracy	337
7.2.5 Inne formy pomocy społecznej	337

Rozdział 8

Miasto i mieszkańcy wobec rewolucji Wiosny Ludów (1848–1849)	349
8.1 Niepokoje społeczne okresu „przedmarcowego” w mieście i w prowincji śląskiej	350
8.2 Ożywienie życia politycznego i kwestia sprawy narodowej	367
8.2.1 Formowanie się ugrupowań politycznych w regionie. Przedwyborcza agitacja	367
8.2.2 Wybory do Zgromadzenia Narodowego w Berlinie i Zgromadzenia Konstytucyjnego we Frankfurcie w 1848 r. ...	374
8.3 Wydarzenia Wiosny Ludów w Świdnicy. Sprawa „krwawej masakry” 31 lipca 1848 r. na świdnickim rynku. Udział garnizonu w tłumieniu wystąpień	379
8.4 Wybory do pruskiego Zgromadzenia Narodowego w okręgu Świdnica – Strzegom – Środa Śląska	388

Rozdział 9

Handlowy i rzemieślniczy potencjał miasta	417
9.1 Rozwój rzemiosła i handlu w mieście od końca XVIII w. Omówienie wybranych grup zawodowych	417

9.1.1 Rękawicznicy	430
9.1.2 Złotnicy	432
9.1.3 Introligatorzy	434
9.1.4 Drukarze i księgarze	436
9.1.5 Kawiarze	442
9.1.6 Cukiernicy	448
9.2 Targi i jarmarki. Rola kupiectwa świdnickiego	454
9.2.1 Instytucje kredytowe i bankowe	472
9.3 Skutki postanowienia edyktu o wprowadzeniu wolności przemysłowej w Prusach (1811 r.)	476

Rozdział 10

Na drodze ku nowoczesności. Zakłady manufakturowe i przemysł na tle gospodarki dolnośląskiego regionu od schyłku XVIII w. do końca lat 60. XIX w.	487
10.1 Od miasta o cechach protoindustrialnych do ośrodka produkcji przemysłowej (1869 r.). Rozwój lokalnego przemysłu	487
10.1.1 Hutnictwo żelaza i pokrewna produkcja przemysłowa	496
10.1.2 Przemysł metalowy i maszynowy	499
10.1.3 Przemysł budowlany	505
10.1.4 Przemysł drzewny	506
10.1.5 Przemysł lekki	507
10.1.5.1 Włókienniczy. Odzieżowy. Skórzany	507
10.1.6 Przemysł spożywczy	518
10.1.6.1 Gorzelnictwo	520
10.1.6.2 Browarnictwo	521
10.1.6.3 Inne zakłady spożywcze	530
10.1.7 Produkcja instrumentów muzycznych	531
10.2 Stowarzyszenie przedstawicieli przemysłu i handlu. Powołanie Izby Handlowej (1849)	536

Rozdział 11

Działalność kulturalna i naukowa, aktywność społeczna	549
11.1 Miejskie związki i stowarzyszenia. Formy społecznej asocjacji	549
11.2 Początki ruchów miejskich. Powstanie Związku Mieszczan	569
11.3 Życie kulturalne	573
11.3.1 Teatr miejski	573
11.3.2 Działalność wydawnicza i rozwój lokalnej prasy	585
11.4 Rozwój fotografii. Pierwsze stałe atelier fotograficzne	596

Rozdział 12	
Życie codzienne, rozrywka	603
12.1 Zabawy i festyny	603
12.2 Lokalne atrakcje, wydarzenia w życiu miasta. Wizyty monarsze	611
12.3 Ostatnie publiczne egzekucje	625
Rozdział 13	
Rozwój miejski Świdnicy po likwidacji twierdzy w 1866 r.	643
13.1 Okoliczności zniesienia statusu twierdzy	643
13.2 Likwidacja umocnień i terytorialna rozbudowa miasta	648
Zakończenie	679
Suplement	685
1. <i>Auszug aus dem Servis- und Einquartierungs-Regulativ vom 17. März 1810, so weit dasselbe, wegen des Natural-Quartiers für die Garnison, auf die Communität zu Schweidnitz Anwendung findet</i>	687
2. <i>Einquartierungs-Regulativ der Stadt Schweidnitz</i>	691
3. <i>Statut für die der Königlichen Immediat- und Fürstentums-Stadt Schweidnitz von der Stadt-Verordneten-Versammlung gestiftete Sparkasse</i>	697
4. <i>Statut des Spar-Vereins für Schweidnitz</i>	703
5. <i>Obrigkeithliche Bekanntmachung Straßen-Sicherheit und Reinlichkeit</i>	707
6. <i>Feuerlösch-Ordnung für die Stadt Schweidnitz</i>	709
7. <i>Orts-Statut für die Stadt Schweidnitz, betreffend die Feuerlöschhilfe</i>	713
8. <i>Wochenmarkts-Ordnung für die Stadt Schweidnitz</i>	715
9. <i>Gewerbe-Orts-Statut für die Stadt Schweidnitz</i>	727
10. <i>Obrigkeithliche Bekanntmachungen Verordnung für die Durchreise Sr. Majestät des Königs und Gefolge</i>	731
Bibliografia	733
Źródła archiwalne	733
Źródła drukowane	733
Źródła normatywne i druki urzędowe	733
Literatura	734
Periodyki	751

Zestawienie nazw miejscowości, ulic, placów	755
Wykaz tabel, zestawień i wykresów	759
Spis ilustracji	761
Wykaz skrótów	785
Indeks osobowy	787
Abstract	805
Zusammenfassung	809